Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu:

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par kriptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937"

(COM(2020) 593 final – 2020/0265 (COD))

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par izmēģinājuma režīmu attiecībā uz tirgus infrastruktūrām, kuru pamatā ir sadalītās virsgrāmatas tehnoloģija"

(COM(2020) 594 final – 2020/0267 (COD))

(2021/C 155/05)

Ziņotājs: *Giuseppe GUERINI*

Apspriešanās	Eiropas Parlaments, 13.11.2020.
	Eiropas Savienības Padome, 18.11.2020.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. un 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	12.2.2021.
Pieņemts plenārsesijā	24.2.2021.
Plenārsesija Nr.	558
Balsojuma rezultāts	235/1/8
(par / pret / atturas)	

1. **Secinājumi un ieteikumi**

1.1. EESK atbalsta abas Eiropas Komisijas iniciatīvas, proti, priekšlikumu regulai par kriptoaktīvu tirgiem, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/1937 [1] un priekšlikumu regulai par izmēģinājuma režīmu tirgus infrastruktūrām, kuru pamatā ir sadalītās virsgrāmatas tehnoloģija (SVT).

1.2. EESK uzskata, ka Komisijas intervence ir nepieciešama un jāveic steidzami, lai nodrošinātu saskaņotu regulējumu attiecībā uz tehnoloģijām, kuras ne vien pastāvīgi attīstās un strauji mainās, bet arvien vairāk izplatās un arvien plašāk tiek pielietotas praksē.

1.3. Tāpēc EESK atbalsta viedokli, ka ir lietderīgi īstermiņā īstenot dažādus regulējuma pielāgošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai modernizētu Komisijas paredzētos finanšu pakalpojumus, nezaudējot no redzesloka patērētāju tiesību aizsardzību un prudenciālos noteikumus.

1.4. Viens no iemesliem, kāpēc Eiropas intervence ir steidzama, izriet no fakta, ka vairākas dalībvalstis pēdējos mēnešos ir pieņēmušas valsts regulatīvos instrumentus gan ar likumdošanas darbībām, gan ar nozares regulatīvo iestāžu ieteikumiem un pamatnostādnēm. Šīs intervences var radīt sadrumstalotu tiesisko regulējumu, apdraudot iekšējā tirgus konsolidāciju un palielinot atbilstības izmaksas attiecībā uz uzņēmumiem.

1.5. Tāpēc EESK atbalsta mērķus, kurus Komisija izvirza vienotā tiesiskajā regulējumā un kuri paredz: i) digitālo finanšu galalietotāju aizsardzību; ii) finanšu stabilitātes nodrošināšanu; iii) ES finanšu nozares integritātes aizsardzību; iv) vienlīdzīgu apstākļu nodrošināšanu dažādiem ekonomikas un finanšu sistēmas dalībniekiem.

---

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.).

1.6. EESK arī atbalsta mērķi nodrošināt, lai globālo stabilo kriptomonētu emitentiem tiktu piemērotas stingrākas prasības attiecībā uz kapitālu, ieguldītāju tiesībām un uzraudzību, ņemot vērā šo instrumentu iespējamo sistēmisko nozīmi.

1.7. EESK sagaida konkrētas darbības, lai veicinātu patērētāju un mazo ieguldītāju pietiekamu informētību un izpratni nolūkā mazināt informētības asimetriju, kas šīs personas var skart īpaši smagi saistībā ar šā atzinuma jautājumiem, kuri pēc būtības ir jauni un ietver augstu tehniskā satura īpatsvaru.

1.8. Lai novērstu oportūnistiskas un kaitnieciskas rīcības negatīvās sekas, EESK iesaka īpašu uzmanību pievērst pārbaudēm attiecībā uz darbības atļauju piešķiršanas pasākumiem, kas aplūkoti šajā atzinumā ietvertajos priekšlikumos, jo īpaši attiecībā uz to operatoru uzticamību, uz kuriem attiecas šādu atļauju piešķiršana.

1.9. Tā kā vēl neeksistē tāds SVT standartizācijas un sadarbspējas līmenis, kas varētu droši palīdzēt novērtēt operatoru pieņemtās infrastruktūras tehnoloģiskās un kibernoturības pakāpi, EESK iesaka pēc iespējas precizēt regulatīvo režīmu, kas piemērojams šiem instrumentiem, kuri pastāvīgi attīstās, jo to būtības maiņa varētu nozīmēt, ka ir jāpiemēro citas regulatīvās prasības.

1.10. Ņemot vērā joprojām pastāvošos tehnoloģiskos riskus, EESK ar paļāvību raugās uz priekšlikumu par izmēģinājuma režīmu tirgus infrastruktūrām, kura pamatā ir sadalītās virsgrāmatas tehnoloģija. Izmantojot izmēģinājuma režīmu, tiek nodrošināta eksperimentu veikšana kontrolētā vidē, kurā ir iespējami pagaidu izņēmumi no spēkā esošajiem noteikumiem, kā arī nodrošināta iespēja regulatoriem un dalībniekiem pakāpeniski iegūt pieredzi sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijas izmantošanā tirgus infrastruktūrās ar mērķi aizsargāt paša tirgus integritāti un finanšu stabilitāti.

1.11. Tomēr, lai gan priekšlikums par izmēģinājuma režīmu ir apsveicams, EESK uzskata, ka piecu gadu termiņš, kas noteikts, lai Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde (EVTI) ziņotu Komisijai, ir pārāk ilgs, ņemot vērā digitālo finanšu tehnoloģiju attīstības tempu. Komiteja arī uzskata, ka lietderīgi būtu pievērst uzmanību arī kārtībai, kā iziet no izmēģinājuma režīma, lai nodrošinātu šajā posmā iesaistīto lietotāju aizsardzību.

1.12. Visbeidzot, attiecībā uz Regulu par kriptoaktīvu tirgiem (KAT regulu) EESK pauž nopietnas bažas par "pārejas režīmu", kurā paredzēts pastāvīgs atbrīvojums no KAT regulas prasībām kriptoaktīviem, kas jau laisti tirgū pirms regulas stāšanās spēkā. Faktiski šāds atbrīvojums var radīt risku, ka jau emitēti kriptoaktīvi iegūst sava veida regulatīvu atbrīvojumu, atkāpjoties no taisnīgas attieksmes principa, ar kuru saskaņā pret vienādiem riskiem un darbību jāizturas vienādi.

2. **Komisijas priekšlikumi**

2.1. Šis atzinums attiecas uz divām Eiropas Komisijas iniciatīvām: i) priekšlikumu regulai par kriptoaktīvu tirgiem, ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937; ii) priekšlikumu regulai par izmēģinājuma režīmu tirgus infrastruktūrām, kuru pamatā ir sadalītās virsgrāmatas tehnoloģija (SVT). Šie priekšlikumi ir daļa no Komisijas intervences pasākumu kopuma, kurā ietilpst paziņojums par digitālā finansējuma stratēģiju un priekšlikums regulai par finanšu sektora digitālās darbības noturību, par kuriem attiecīgi sniegti EESK atzinumi "ES digitālā finansējuma stratēģija" ([2]) un Digitālās darbības noturība" ([3]).

2.2. *Priekšlikums regulai par kriptoaktīvu tirgiem (ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937)*

2.2.1. KAT regulas mērķis ir nodrošināt juridisko noteiktību kriptoaktīviem, uz kuriem neattiecas spēkā esošie ES tiesību akti, un izstrādāt vienotus noteikumus kriptoaktīvu emitentiem un saistīto pakalpojumu sniedzējiem (*Virtual Asset Service Providers* jeb *VASP*). Regula tiecas aizstāt spēkā esošos valstu regulējumus, uz kuriem pašlaik neattiecas spēkā esošie ES tiesību akti, tādējādi nodrošinot vēlamos vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

2.2.2. Pamatojoties uz šo priekšlikumu, Komisija uzsvēra, ka ir jāpieņem "kopēja pieeja attiecībā uz kriptoaktīviem, lai mums būtu kopēja izpratne par to, kā vislabāk izmantot to radītās iespējas un novērst varbūtējos to radītos riskus".

([2]) EESK atzinums par tematu "ES digitālā finansējuma stratēģija" (ECO/534) (sk. šā *Oficiālā Vēstneša* 27. lpp.).
([3]) EESK atzinums par tematu "Digitālās darbības noturība" (ECO/536) (sk. šā *Oficiālā Vēstneša* 38. lpp.).

2.2.3. Šim priekšlikumam ir četri mērķi: i) nodrošināt juridisko noteiktību; ii) atbalstīt inovāciju nozarē ar lielu potenciālu; iii) nodrošināt atbilstošu patērētāju un ieguldītāju tiesību aizsardzības līmeni, kā arī tirgus integritāti; iv) nodrošināt finanšu stabilitāti.

2.2.4. Priekšlikums attiecas ne tikai uz kriptoaktīvu emitentiem, bet arī uz uzņēmumiem, kas sniedz ar šādiem instrumentiem saistītus pakalpojumus, piemēram, uzņēmumi, kas glabā klientu kriptoaktīvus, subjekti, kas ļauj klientiem pirkt vai pārdot kriptoaktīvus par naudu, un uzņēmumi, kas uztur tirdzniecības platformas. Šā iemesla dēļ starp ieviestajiem aizsardzības pasākumiem ir kapitāla prasības, pārvaldības prasības un ieguldītāju tiesības pret emitentu.

2.2.5. Emitējošiem dalībniekiem piemēros stingrākas prasības īpaši gadījumos, kad daži aktīviem piesaistīti tokeni un e-naudas tokeni tiek atzīti par "nozīmīgiem" (apjoma, vērtības, klientu skaita ziņā, lai tie ietilptu t. s. globālo stabilo kriptomonētu jomā).

2.2.6. Tādējādi, ņemot vērā konkrēto iespēju, ka stabilās kriptomonētas nākotnē varētu kļūt plaši pieņemtas un potenciāli sistēmiskas, Komisijas priekšlikums ietver arī aizsardzības pasākumus, lai novērstu iespējamos riskus finanšu stabilitātei un sakārtotai monetārajai politikai, kuri varētu rasties no stabilām kriptomonētām.

2.2.7. Šie instrumenti ir kriptoaktīvi, kuriem atšķirībā no plaši pazīstamajām bitmonētām, piemēram, ir salīdzinoši stabila cena, jo tie ir piesaistīti tikpat stabiliem maiņas līdzekļiem (t. i., institucionālai naudai), un tāpēc tuvākajā nākotnē tie varētu kļūt par plaši atzītām maksājumu un ieguldījumu sistēmām.

2.2.8. Konkrētāk, priekšlikuma II sadaļa reglamentē tādu kriptoaktīvu piedāvājumu un tirdzniecību sabiedrībai, kas nav aktīviem piesaistīti tokeni un ee-naudas tokeni, un norāda, ka emitents ir tiesīgs publiski piedāvāt šādus kriptoaktīvus vai lūgt šādu kriptoaktīvu pielaidi tirdzniecībai tirdzniecības platformā, ja i) tas atbilst 4. panta prasībām, piemēram, pienākumam veikt darījumdarbību juridiskas personas formā, ii) izpilda pienākumu sagatavot kriptoaktīvu balto grāmatu (5. pants) un iii) paziņo kompetentajām iestādēm par šādu kriptoaktīvu balto grāmatu (7. pants) un to publicē (8. pants).

2.2.9. Informatīvais dokuments (baltā grāmata) nebūs vajadzīgs, ja kopējā atlīdzība par kriptoaktīvu piedāvājumu 12 mēnešu laikā būs mazāka par 1 000 000 EUR, tādējādi novēršot pārmērīga administratīvā sloga radīšanu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU).

2.2.10. Turklāt Komisija ierosina precizēt, ka pašreizējā "finanšu instrumentu" definīcija, kas nosaka Finanšu instrumentu tirgu direktīvas (FITD) darbības jomu, ietver finanšu instrumentus, kuru pamatā ir SVT, kā arī ieviest īpašu režīmu kriptoaktīviem, uz kuriem neattiecas spēkā esošie tiesību akti finanšu pakalpojumu jomā, un naudas tokeniem.

2.2.11. Regulējumā uzmanība ir veltīta arī kriptoaktīvu (vai tokenu) emisijai, ko veic dalībnieki, kuri plāno veikt darbību Eiropas vienotajā tirgū un kuriem būs jāievēro:

— pārredzamības un informācijas atklāšanas prasības saistībā ar attiecīgo tokenu emisiju un pielaidi tirdzniecībai,

— atļauju piešķiršanas un uzraudzības režīms, kas piemērojams pakalpojumu sniedzējiem un stabilo kriptomonētu emitentiem,

— darbības, organizatoriskās un pārvaldības prasības attiecībā uz stabilo kriptomonētu (arī šajā gadījumā jānorāda, ka tas neattiecas uz citiem tokeniem, t. i., galvenokārt patēriņa funkcijas tokeniem) emitentiem un pakalpojumu sniedzējiem,

— patērētāju tiesību aizsardzības noteikumi attiecībā uz kriptoaktīvu emisiju, tirdzniecību un glabāšanu,

— pasākumi, kuru mērķis ir novērst tirgus ļaunprātīgu izmantošanu un nodrošināt to tirgu integritāti, kuros tiek tirgoti kriptoaktīvi.

2.3. *Priekšlikums regulai par izmēģinājuma režīmu attiecībā uz tirgus infrastruktūrām, kuru pamatā ir sadalītās virsgrāmatas tehnoloģija (SVT)*

2.3.1. Priekšlikumam par izmēģinājuma režīmu SVT tirgus infrastruktūrām ir četri vispārīgi mērķi: i) juridiskā noteiktība; ii) atbalsts inovācijai un šķēršļu novēršana jaunu SVT tehnoloģiju ieviešanai finanšu nozarē; iii) patērētāju un ieguldītāju tiesību aizsardzības, kā arī tirgus integritātes nodrošināšana; iv) finanšu stabilitātes nodrošināšana.

2.3.2. Lai sasniegtu šos mērķus, ar izmēģinājuma režīmu tiks ieviesti atbilstoši aizsardzības pasākumi, piemēram, tirgojamo finanšu instrumentu veidu ierobežošana, paredzot noteikumus finanšu stabilitātes un patērētāju un ieguldītāju aizsardzības nodrošināšanai.

2.3.3. Ieviešot izmēģinājuma režīmu SVT tirgus infrastruktūru eksperimentēšanai, regulas priekšlikuma mērķis ir dot iespēju ES uzņēmumiem pilnībā izmantot esošā regulējuma potenciālu, ļaujot uzraudzītājiem un likumdevējiem apzināt šķēršļus regulējumā, kamēr regulatori un paši uzņēmumi pakāpeniski varēs iegūt vērtīgas zināšanas par SVT izmantošanu.

2.3.4. Tieši šo iemeslu dēļ un ņemot vērā vajadzību pēc pakāpeniskas pieejas izmēģinājuma režīma instruments ir jāuzskata par vissamērīgāko ar mērķiem, kas jāsasniedz, jo patlaban nav pietiekamu pierādījumu, lai pamatotu būtiskākas un plašākas pastāvīgas izmaiņas esošajā tiesiskajā regulējumā.

2.3.5. Šā priekšlikuma mērķis ir nodrošināt juridisko noteiktību un elastīgumu tirgus dalībniekiem, kas vēlas uzturēt SVT tirgus infrastruktūru, un noteikt vienotas prasības tās uzturēšanai. Turklāt ar šo regulu sniegtās atļaujas dos tirgus dalībniekiem iespēju uzturēt SVT tirgus infrastruktūru un sniegt pakalpojumus visās dalībvalstīs atbilstošas uzraudzības kontroles apstākļos.

2.3.6. Konkrētāk, 1. pantā definēts priekšlikuma piemērošanas mērķis un joma, savukārt regulas 2. pantā ir noteikti jēdzieni un to definīcijas, tostarp tādi kā "SVT tirgus infrastruktūra", "SVT daudzpusējā tirdzniecības sistēma" jeb "SVT DTS", "SVT vērtspapīru norēķinu sistēma" un "SVT pārvedamie vērtspapīri".

2.3.7. Regulas 3. pantā ir aprakstīti ierobežojumi attiecībā uz SVT pārvedamiem vērtspapīriem, ko var atļaut tirdzniecībai vai iegrāmatošanai SVT tirgus infrastruktūrās. Attiecībā uz akcijām SVT pārvedamo vērtspapīru emitenta tirgus kapitalizācijai vai orientējošai tirgus kapitalizācijai vajadzētu būt mazākai par 200 miljoniem EUR; attiecībā uz publiskajām obligācijām, kas nav valsts obligācijas, segtām obligācijām un uzņēmumu obligācijām ierobežojums ir 500 miljoni EUR. SVT tirgus infrastruktūras nedrīkstētu pieļaut valsts obligāciju tirdzniecību vai iegrāmatošanu.

2.3.8. Regulas 4. pantā ir noteiktas prasības attiecībā uz SVT DTS, kuras ir tādas pašas kā tās, ko attiecībā uz DTS nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES ([4]), un ir noteikti atbrīvojumi, kas ir iespējami atbilstoši šai regulai. Regulas 7. un 8. pantā ir noteikta procedūra īpašajai atļaujai uzturēt attiecīgi SVT DTS un SVT vērtspapīru norēķinu sistēmu un ir sniegts sīkāks izklāsts par informāciju, kas jāiesniedz kompetentajai iestādei. Regulas 9. pantā ir noteikta sadarbība starp SVT tirgus infrastruktūru, kompetentajām iestādēm un EVTI. Regulas 10. pantā ir sīki aprakstīts, ka ne vēlāk kā pēc pieciem gadiem EVTI sagatavos Komisijai detalizētu ziņojumu par izmēģinājuma režīmu.

3. **Vispārīgas un īpašas piezīmes**

3.1. EESK piekrīt Eiropas Komisijas mērķiem un ar šo atzinumu atbalsta viedokli, ka ir lietderīgi un būtiski līdz 2022. gada vidum īstenot dažādus regulējuma pielāgošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai modernizētu finanšu pakalpojumus, nezaudējot no redzesloka patērētāju tiesību aizsardzību un tirgus integritāti.

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES (2014. gada 15. maijs) par finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Direktīvu 2002/92/ES un Direktīvu 2011/61/ES (OV L 173, 12.6.2014., 349. lpp.).

3.2. Konkrētāk, tiesību aktu priekšlikumu mērķis ir nodrošināt juridisko noteiktību par kriptoaktīvu regulatīvo režīmu. Skaidrs tiesiskais regulējums, kas piemērojams visu veidu kriptoaktīviem, kā arī visiem subjektiem, kuri sniedz attiecīgos pakalpojumus, ir priekšnosacījums, lai šajā tirgū radītu inovatīvus risinājumus ar pievienoto vērtību. Jo īpaši izvēle kā leģislatīvo instrumentu izmantot regulu, nevis direktīvu palīdz nodrošināt atbilstīgi viendabīgu saturu un piemērot jaunos noteikumus iekšējā tirgū.

3.3. EESK konstatē, ka Komisijas leģislatīvais risinājums tika gaidīts jau sen, un šajā sakarā vēlas uzsvērt, cik ļoti tas tagad ir nepieciešams un steidzams, lai nodrošinātu visaptverošu regulējumu attiecībā uz pastāvīgā attīstībā esošajām un strauji mainīgajām tehnoloģijām.

3.4. EESK uzskata, ka paredzētie pasākumi ir lietderīgi, lai: i) aizsargātu digitālo finanšu galalietotājus; ii) nodrošinātu finanšu stabilitāti; iii) aizsargātu ES finanšu nozares integritāti; iv) nodrošinātu vienlīdzīgus apstākļus dažādiem ekonomikas un finanšu sistēmas dalībniekiem.

3.5. EESK atzīst par pareizu un atbalsta priekšlikumu ar mērķi nodrošināt, lai nozīmīgu kriptoaktīvu, ko pazīst kā globālas stabilas kriptomonētas, emitentiem tiktu piemērotas stingrākas prasības kapitāla, ieguldītāju tiesību un uzraudzības jomā. Nepieciešamība regulatīvi iejaukties ir būtiska, lai novērstu tādu naudas plūsmu rašanās, uz kurām nav attiecināma centrālo banku, nozares iestāžu un demokrātisko iestāžu uzraudzības darbība.

3.6. EESK atzinīgi vērtē Komisijas taksonomiskos centienus kriptoaktīvu un sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijas jēdzienu definīcijās iekļaut dažādus kriptoaktīvu veidus, padarot definīcijas piemērotas iespējamajai tehnoloģiju un tirgus attīstībai nākotnē.

3.7. Tomēr EESK uzskata, ka lielāku skaidrību varētu panākt, izstrādājot detalizētākas specifikācijas par dažādām kriptoaktīvu apakškategorijām un to darbības jomu. Tādējādi varētu izvairīties no interpretācijas riskiem par to kriptoaktīvu veidu režīmu, kas iekļauti atlikušajā kategorijā "citi, kas nav aktīviem piesaistīti tokeni un e-naudas tokeni".

3.8. EESK atbalsta regulas priekšlikumā rūpīgu izvairīšanos no regulējuma pārklāšanās, kā tas redzams priekšlikuma 2. panta 2. punktā izklāstītajos atbrīvojumos no KAT regulas darbības jomas. Šie pasākumi ir piemēroti un atbilstīgi, jo šķiet nepieciešami, lai izvairītos no KAT regulas priekšlikuma un, piemēram, FITD prasību pārklāšanās un regulējuma dublēšanās.

3.9. Faktiski vajag, ka regulējuma režīmi nebūtu savstarpēji pretrunīgi, jo tas palielinātu regulatīvo nenoteiktību, radot pārmērīgas atbilstības izmaksas un slogu dalībniekiem un, iespējams, ierobežojot inovāciju. Lai panāktu skaidru nodalījumu starp abām jomām un tādējādi nepieciešamo juridisko noteiktību, būtu jāizstrādā jēdziena "drošības tokens" definīcija, vienlaikus sniedzot skaidrus norādījumus par kriptoaktīvu, kas kvalificējams kā finanšu instruments, atšķirīgajām iezīmēm.

3.10. Tāpēc EESK atzinīgi vērtē EBI ([5]) un EVTI ([6]) institucionālo iesaistīšanos un operatīvo speciālo zināšanu nodrošināšanu gan posmā, kurā bija paredzēta šajā atzinumā ietverto priekšlikumu publicēšana, gan jauno noteikumu īstenošanas posmā attiecībā uz administratīvo sadarbību, kas sagaidāma starp šīs nozares Eiropas mēroga iestādēm un valstu kompetentajām iestādēm.

3.11. Izvēloties ierobežot priekšlikuma piemērošanu galvenokārt patēriņa funkcijas tokeniem un stabilām kriptomonētām, Komisija ierobežo regulatīvo intervenci tikai tādās darbībās, kas nav finanšu instrumenti un ieguldījumu produkti un ko var definēt kā tiesību digitālus atveidojumus, kuri izriet no ieguldījumiem un darījumdarbības un kurus pārvalda, izmantojot uz sadalītās virsgrāmatas balstītu tehnoloģiju. Tādā veidā tokeniem vai kriptoaktīviem jābūt piesaistītiem konkrētām vērtībām, un tāpēc tie ir mazāk pakļauti oportūnistiskas izmantošanas riskam, kura rezultātā veidotos uzkrājumi bez nepieciešamās aizsardzības ieguldītājiem.

3.12. EESK uzskata, ka ir skaidrāk jāklasificē hibrīdie tokeni. Daži kriptoaktīvi pēc emisijas posma var faktiski veikt dažādas funkcijas, mainot to būtību iepriekš noteiktos apstākļos. Tādēļ ir jāprecizē regulatīvais režīms, kas piemērojams šādiem mainīgajiem hibrīdinstrumentiem, jo būtības maiņa var nozīmēt atšķirīgu regulatīvo noteikumu piemērošanu.

([5]) Eiropas Banku iestāde.
([6]) Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde.

3.13. EESK atbalsta arī ES rīcību, kas paredzēta, lai novērstu iespējamos šķēršļus inovācijai, kas saistīta ar jaunajām digitālajām tehnoloģijām; šie šķēršļi rodas no tiesību aktiem finanšu pakalpojumu jomā, kas ne vienmēr spēj tikt līdzi laika gaitā notiekošajai tehnoloģisko inovāciju attīstībai.

3.14. Starp inovācijām, kuras var būt traucējošas finanšu un monetārajai nozarei, īpaša uzmanība noteikti jāpievērš sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijai (SVT), kurai raksturīga, piemēram, plaši pazīstamā blokķēdes tehnoloģija, kas veido infrastruktūru, uz kuras balstās bitmonētu un citu kriptoaktīvu ienesīguma panākumi.

3.15. EESK uzskata, ka ES spēj nodrošināt esošo noteikumu efektīvu piemērošanu jaunajā satvarā, proti, ar ierosinātajām izmaiņām Direktīvas (ES) 2019/1937 pielāgošanai. Tostarp Eiropas regulējums var nodrošināt drošu jauna tiesiskā regulējuma izstrādi, piemēram, tādu, kas minēts izmēģinājuma priekšlikumā regulai par tirgus infrastruktūrām, kuru pamatā ir sadalītās virsgrāmatas tehnoloģija.

3.16. Šiem intervences pasākumiem jānodrošina regulējuma skaidrība, ļaujot institucionālajai finanšu nozarei sasniegt lielāku efektivitāti, plašāk izmantojot sadalītās virsgrāmatas tehnoloģiju (SVT), kā arī reaģējot uz alternatīvu kriptomonētu vai tādu maksājumu sistēmu, dažkārt nekontrolētu, izplatīšanos, kuras izstrādājuši dalībnieki, uz kuriem regulējums neattiecas.

3.17. Viens no iemesliem, kāpēc Eiropas intervence ir steidzama, izriet no tā, ka vairākas dalībvalstis ir sākušas pieņemt regulatīvos instrumentus gan kā likumdošanas darbības, gan kā ieteikumus un pamatnostādnes, ko izdevušas sekundārā līmeņa pārvaldes iestādes vai struktūras, piemēram, centrālās bankas vai finanšu tirgus uzraudzības un kontroles iestādes.

3.18. Šie intervences pasākumi, lai arī tiem ir kopīgi pamatmērķi un uzdevumi, rada risku, ka attiecībā uz iekšējo tirgu var izveidoties sadrumstalots un neviendabīgs tiesiskais regulējums. No otras puses, dažas valstis vēl nav pieņēmušas nevienu iniciatīvu, tādējādi veicinot neviendabīgu un sadrumstalotu regulējuma scenāriju, kurā vienlaikus pastāv gan diferencēta regulatīvā intervence, gan regulatīvās intervences pasākumu neesamība.

3.19. EESK uzskata, ka regulas interpretācijai un valstu kompetento iestāžu pieņemtajiem lēmumiem atļauju piešķiršanas procesā vajadzētu būt pēc iespējas saskaņotiem savā starpā, lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus un novērstu leģislatīvo arbitrāžu starp dažādām dalībvalstīm, un ka ir jāapsver iespēja iestādēm, kas saņēmušas atļauju, izmantot ES mēroga pārnesamības režīmu.

3.20. Šajā kontekstā EESK atbalsta Komisijas izvēli veikt intervenci, izmantojot īpašu regulu, kuras mērķis ir nodrošināt regulējuma viendabību un vienlaicīgumu, kas izriet no Eiropas telpas, ņemot vērā, ka vienots un viendabīgs regulējums noteikti ir efektīvāks nekā daudzu valstu intervences, saskaņā ar Līgumos noteikto subsidiaritātes principu.

3.21. EESK atzinīgi vērtē to, ka ierosinātās regulas galvenais mērķis ir informācijas pārredzamība un atbilstoša atļauju piešķiršanas režīma izveide. Regulējumā, kas bija spēkā pirms izskatāmajiem priekšlikumiem, faktiski trūka autorizācijas filtra darbībām, kuru pamatā ir SVT tehnoloģija, kā arī efektīvas darbību uzraudzības.

3.22. EESK aicina veikt konkrētus pasākumus, lai veicinātu patērētāju un mazo ieguldītāju pietiekamu informētību un izpratni par jaunajiem noteikumiem, kas pašlaik tiek apstiprināti, uzsverot gan riskus, gan ieguvumus un iespējas, kas saistītas ar finanšu un investīciju nozarē izmantotajām jaunajām tehnoloģijām. Tas tiek darīts, lai mazinātu finanšu nozarei jau raksturīgo informētības asimetriju, kuras rezultātā patērētājiem un mazajiem noguldītājiem var tikt uzlikts īpaši būtisks un nesamērīgs slogs saistībā ar šā atzinuma jautājumiem, kuri pēc būtības ir jauni un ietver augstu tehniskā satura īpatsvaru.

3.23. EESK iesaka pievērst īpašu uzmanību atļauju piešķiršanas pasākumu profilaktiskai pārbaudei, jo īpaši attiecībā uz pilnvaroto pušu darījumdarbības uzticamību, lai novērstu oportūnistisku un kaitniecisku rīcību.

3.24. Līdz šim nav pieejams tāds SVT tehnoloģijas standartizācijas un savietojamības līmenis, kas varētu nodrošināt virzību uz dalībnieku īstenotās infrastruktūru tehnoloģiskās uzticamības un kiberizturības pakāpes novērtējumu. Tāpēc ir jācenšas nodrošināt augstu patērētāju un ieguldītāju tiesību aizsardzības līmeni.

3.25. EESK sagaida konkrētu progresu digitālās darbības noturības jautājumā, uz kuru attiecas īpašais priekšlikums regulai par finanšu sektora digitālās darbības noturību, kas ietilpst digitālo finanšu jomā veicamo intervences pasākumu kopumā, kas skar finanšu nozares konstatētos kritiski svarīgos aspektus un izstrādāts ar mērķi no juridiskā viedokļa precizēt noteikumus par riskiem, kas saistīti ar informācijas un komunikācijas tehnoloģijām (IKT), mazinot regulējuma sarežģītību un atvieglojot administratīvo slogu uzņēmumiem, kā uzsvērts EESK atzinumā "Digitālās darbības noturība" ([7]).

3.26. Šajā kontekstā EESK ar pārliecību raugās uz priekšlikumu regulai par izmēģinājuma režīmu tirgus infrastruktūrām, kuru pamatā ir sadalītās virsgrāmatas tehnoloģija, kurā Komisija apsver tirgus infrastruktūras, kas paredzētas, lai atļautu tirdzniecību un darījumus ar finanšu instrumentiem kriptoaktīvu veidā, detalizēti nosakot prasības un sākotnējos nosacījumus, lai saņemtu īpašu atļauju pārvaldīt SVT daudzpusējā tirdzniecības sistēmu, un šādu prasību iekļaušanu nozares iestāžu uzraudzības satvarā.

3.27. Turklāt, izmantojot izmēģinājuma režīmu, tika nolemts rīkoties, izmantojot tā dēvēto "smilšu kastes" pieeju, nosakot eksperimentu veikšanai paredzētu vietu kontrolētā vidē, pieļaujot pagaidu izņēmumus no spēkā esošajiem noteikumiem. Šī pieeja ļaus regulatoriem un tirgus dalībniekiem gūt pieredzi par sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijas izmantošanu tirgus infrastruktūrās, tādējādi nodrošinot laiku, kas vajadzīgs, lai pareizi pārvaldītu ieguldītāju riskus, nodrošinot tirgus integritāti un finanšu stabilitāti.

3.28. Tāpēc, pieņemot "izmēģinājuma režīmu" (vai tā dēvēto "smilšu kasti"), būs iespējams piemērot empīrisku pieeju, kuras pamatā ir konkrēti un pagaidu eksperimenti, lai tādējādi, ņemot vērā gūto pieredzi, varētu ieviest precīzāku regulējumu, neskarot sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijas ieviešanas procesu, to pilnīgu attīstību un inovāciju, ko var paredzēt šīs tehnoloģijas izmantošana. Īpaša uzmanība būs jāpievērš iziešanai no eksperimentēšanas izmēģinājuma režīmā, lai nodrošinātu to lietotāju un subjektu aizsardzību, kuri piedalījās izmēģinājumā.

3.29. Lai gan Komisijas priekšlikums par izmēģinājuma režīmu ir apsveicams, EESK uzskata, ka piecu gadu termiņš, kas noteikts, lai EVTI ziņotu Komisijai, ir pārāk ilgs, ņemot vērā digitālo finanšu tehnoloģiju attīstības tempu.

3.30. Turklāt būtu jāapsver iespēja izmēģinājuma režīmu beigt pēc EVTI ziņojuma ar pakāpenisku atcelšanu, kas ļautu dalībniekiem pakāpeniski atteikties no izmēģinājuma režīma un, cik vien iespējams, atgūt izmaksas, kas radušās saistībā ar eksperimentēšanu. EESK arī uzskata, ka izmēģinājuma režīma modeli varētu piemērot arī, lai atzītu ieguldījumu brokeru sabiedrību un banku lomu, kuras veic darbības, kas saistītas ar SVT infrastruktūru funkcionēšanu vērtspapīru tirdzniecības, kā arī glabāšanas un administrēšanas pakalpojumu jomā.

3.31. Visbeidzot, attiecībā uz KAT regulas visaptverošo piemērošanu EESK nevar nepaust nopietnas bažas par "pārejas režīma" piemērošanu, kas paredz pastāvīgu atbrīvojumu no KAT regulas prasībām par kriptoaktīviem, kuri jau bija tirgū pirms regulas stāšanās spēkā un kuri ietilpst atlikušajā kategorijā "citi, kas nav aktīviem piesaistīti tokeni un e-naudas tokeni" (123. pants).

3.32. Tāpēc EESK aicina rūpīgi izvērtēt iespēju jau emitētiem kriptoaktīviem pastāvīgi piemērot šādu atbrīvojumu, lai neapdraudētu taisnīgas attieksmes principu, ar kuru saskaņā pret vienādiem riskiem un darbību jāizturas vienādi. Patiešām būtu lietderīgāk attiecīgos noteikumus padarīt pārejošus, nosakot šīs kategorijas kriptoaktīviem, kas jau ir tirgū, pielāgošanās periodu.

Briselē, 2021. gada 24. februārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas priekšsēdētāja
Christa SCHWENG

([7]) EESK atzinums par tematu "Digitālās darbības noturība" (ECO/536) (sk. šā *Oficiālā Vēstneša* 38. lpp.).